

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
NICHOLASE EMILIOUA
přednesené dne 8. února 2024¹

Věc C-425/22

MOL Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt.
proti
Mercedes-Benz Group AG

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, kterou podal Kúria (Nejvyšší soud, Maďarsko)]

„Řízení o předběžné otázce – Justiční spolupráce v občanských věcech – Nařízení (EU) č. 1215/2012 – Příslušnost ve věcech týkajících se deliktů nebo kvazideliktů odpovědnosti – Žaloba na náhradu škody v případě porušení práva hospodářské soutěže – Škoda způsobená dceřiným společností – Místo, kde došlo ke škodné události – Sídlo mateřské společnosti – Hospodářská jednotka“

I. Úvod

1. V roce 2016 přijala Evropská komise rozhodnutí, v němž dospěla k závěru, že několik podniků – včetně společnosti Mercedes-Benz Group AG (dále jen „žalovaná“) – porušilo zákaz stanovený mimo jiné v článku 101 SFEU tím, že se dohodly na brutto katalogových cenách středně těžkých a těžkých nákladních vozidel². Toto rozhodnutí vedlo k řadě žalob na náhradu škody, z nichž některé vyústily k podání žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce, v nichž byl Soudní dvůr vyzván, aby objasnil správný výklad pravidel o příslušnosti stanovených v nařízení (EU) č. 1215/2012³ s cílem určit, u kterých soudů mohou být takové žaloby podány⁴.

2. Projednávaná žádost o rozhodnutí o předběžné otázce byla podána v podobném kontextu a žádá o výklad uvedeného nařízení, pokud jde v podstatě o otázku, zda se může mateřská společnost dovolávat koncepce *hospodářské jednotky* užívané v oblasti práva hospodářské soutěže za účelem určení příslušnosti soudů v místě jejího sídla k projednání její žaloby na náhradu škody, která vznikla jejím dceřiným společností, a k rozhodnutí o ní.

¹ – Původní jazyk: angličtina

² – Rozhodnutí ze dne 19. července 2016 týkající se řízení podle článku 101 [SFEU] a článku 53 Dohody o EHP (Věc AT.39824 – Nákladní vozidla) (C(2016) 4673 final) (Úř. věst. 2017, C 108, s. 6, dále jen „rozhodnutí Komise“).

³ – Nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2012, L 351, s. 1).

⁴ – Rozsudky ze dne 15. července 2021, Volvo a další (C-30/20, EU:C:2021:604, dále jen „rozsudek ve věci Volvo“), a ze dne 29. července 2019, Tibor-Trans (C-451/18, EU:C:2019:635, dále jen „rozsudek ve věci Tibor-Trans“).

3. Konkrétně, společnost MOL Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt. (dále jen „žalobkyně“) se sídlem v Maďarsku má kontrolní podíl ve společnostech patřících do skupiny MOL, které mají sídlo v různých členských státech. Tyto dceřiné společnosti nepřímo pořizovaly nákladní vozidla od žalované za ceny, které byly údajně zkresleny v důsledku porušení práva hospodářské soutěže konstatovaného ve výše uvedeném rozhodnutí Komise. Ve věci v původním řízení se žalobkyně před maďarskými soudy domáhá toho, aby žalované se sídlem v Německu uložily náhradu škody, pokud jde o částky uhrazené neprávem navíc z důvodu porušení pravidel hospodářské soutěže.

4. Podle nařízení č. 1215/2012 se určení příslušnosti řídí obecným pravidlem místa bydliště *žalovaného*⁵. Z tohoto pravidla existuje několik výjimek, včetně výjimky, která se vztahuje na žaloby na určení delikt ní odpovědnosti (jako je žaloba dotčená ve věci v původním řízení), podle níž může být příslušnost přiznána mimo jiné soudům místa, kde se tvrzená škoda projevila (kde vznikla)⁶.

5. Soudy prvního i druhého stupně shledaly, že toto pravidlo zvláštní příslušnosti však nelze použít ve věci v původním řízení a maďarské soudy proto nemají mezinárodní příslušnost k projednání žaloby žalobkyně a k rozhodnutí o ní. Stručně řečeno tomu tak bylo proto, že dotčená nákladní vozidla nepořídila žalobkyně, ale její dceřiné společnosti (které byly ve skutečnosti těmi subjekty, kterým byla způsobena škoda v podobě uměle zvýšené ceny). Za těchto okolností nyní Kúria (Nejvyšší soud, Maďarsko) žádá o objasnění, zda lze takovou příslušnost určit na základě toho, že se sídlo žalobkyně nachází v Maďarsku. Táže se také, zda je pro toto posouzení relevantní skutečnost, že některé z dotčených dceřiných společností v době pořízení předmětných nákladních vozidel ještě nebyly součástí skupiny společností žalobkyně.

6. Otázka předkládajícího soudu je podle všeho založena na tvrzení žalobkyně, že její sídlo je místem, kde v konečném důsledku ke škodě došlo, neboť žalobkyně a dotčené dceřiné společnosti patří do stejné *hospodářské jednotky*.

7. Jak podrobněji vysvětlím v tomto stanovisku, tato koncepce byla vyvinuta v právu hospodářské soutěže a uplatňována mimo jiné ke zlepšení jeho dodržování. Bylo na ni odkazováno zejména pro účely *příčtení odpovědnosti* žalované za protiprávní jednání, kterého se ve skutečnosti dopustila jiná (právnícká) osoba, a to za předpokladu, že obě společnosti byly součástí stejné hospodářské jednotky. Z tohoto hlediska tedy ústřední otázka, která vyvstává v projednávané věci, zní, zda se lze této koncepci dovolávat také za účelem *určení příslušnosti* ve vztahu k žalobě na náhradu škody, a to bez ohledu na to, zda je žalobkyně (právníckou) osobou, které byla původně způsobena předmětná škoda.

II. Právní rámec

8. Bod 15 odůvodnění nařízení č. 1215/2012 uvádí, že „pravidla pro určení příslušnosti by měla být vysoce předvídatelná a měla by vycházet ze zásady, podle které je příslušnost obecně založena na místě bydliště žalovaného. [...]“

⁵ – Článek 4 odst. 1 nařízení č. 1215/2012 stanoví, že „nestanoví-li toto nařízení jinak, mohou být osoby, které mají bydliště v některém členském státě, bez ohledu na svou státní příslušnost žalovány u soudů tohoto členského státu“.

⁶ – Článek 7 bod 2 nařízení č. 1215/2012 stanoví, že osoba, která má bydliště v některém členském státě, může být v jiném členském státě žalována „ve věcech týkajících se delikt ní nebo kvazidelikt ní odpovědnosti u soudu místa, kde došlo nebo může dojít ke škodné události“. Viz také například rozsudek ve věci Volvo, bod 29.

9. Podle bodu 16 odůvodnění nařízení č. 1215/2012 platí, že „[k]romě místa bydliště žalovaného by měla existovat i jiná kritéria pro určení příslušnosti, založená na úzké vazbě mezi soudem a podanou žalobou nebo usnadňující řádný výkon spravedlnosti. Existence této úzké vazby by měla posílit právní jistotu a předejít možnosti, aby žalovaný byl žalován v řízení před soudem členského státu, jehož příslušnost nemohl rozumně předpokládat. [...]“.

10. Kapitola II nařízení č. 1215/2012 obsahuje pravidla týkající se příslušnosti. Oddíl 1 uvedené kapitoly obsahuje obecná ustanovení, včetně čl. 4 odst. 1, který stanoví, že „[n]estane-li se toto nařízení jinak, mohou být osoby, které mají bydliště v některém členském státě, bez ohledu na svou státní příslušnost žalovány u soudů tohoto členského státu“.

11. Podle čl. 5 odst. 1, který je součástí téhož oddílu, platí, že: „Osoby, které mají bydliště v některém členském státě, mohou být u soudů jiného členského státu žalovány pouze na základě pravidel stanovených v oddílech 2 až 7 [kapitoly II].“

12. Oddíl 2 kapitoly II nařízení č. 1215/2012 se týká „zvláštní příslušnosti“. Obsahuje mimo jiné čl. 7 bod 2, podle něhož může být osoba, která má bydliště v některém členském státě, žalována v jiném členském státě „ve věcech týkajících se deliktů nebo kvazideliktů odpovědnosti u soudu místa, kde došlo nebo může dojít ke škodné události“.

III. Skutkový stav, původní řízení a předběžné otázky

13. Komise ve svém rozhodnutí ze dne 19. července 2016 konstatovala, že se žalovaná se sídlem v Německu spolu s dalšími společnostmi účastnila v období od 17. ledna 1997 do 18. ledna 2011 kartelové dohody, což představovalo trvalý porušování zákazu stanoveného v článku 101 SFEU a v článku 53 Dohody o EHP, když se uvedené subjekty dohodly na brutto katalogových cenách středně těžkých a těžkých nákladních vozidel v Evropském hospodářském prostoru (dále jen „EHP“)⁷. Komise dospěla k závěru, že protiprávní jednání probíhalo v celém EHP.

14. Žalobkyně je společnost se sídlem v Maďarsku. Má kontrolní podíl ve společnostech patřících do skupiny MOL. Je většinovým akcionářem nebo disponuje jinou formou výlučné kontrolní pravomoci nad řadou společností, jako jsou společnosti MOLTRANS se sídlem v Maďarsku, INA se sídlem v Chorvatsku, Panta a Nelsa se sídlem v Itálii, ROTH se sídlem v Rakousku a SLOVNAFT se sídlem na Slovensku. Během období protiprávního jednání vymezeného v rozhodnutí Komise tyto dceřiné společnosti nepřímou porádily od žalované celkem 71 nákladních vozidel v několika členských státech, a to buď jako vlastníci nebo v rámci finančního leasingu.

15. Žalobkyně se u Fővárosi Törvényszék (Městský soud v Budapešti, Maďarsko) (dále jen „soud prvního stupně“) domáhala, aby byla žalované uložena povinnost zaplatit částku 530 851 eur spolu s úroky a náklady řízení, přičemž tvrdila, že se jedná o částku, kterou její dceřiné společnosti zaplatily neprávem navíc v důsledku protisoutěžního jednání konstatovaného v rozhodnutí Komise. Na základě koncepce hospodářské jednotky žalobkyně uplatňovala nároky dceřiných společností na náhradu škody vůči žalované. Za tímto účelem se domáhala určení příslušnosti maďarských soudů na základě čl. 7 bodu 2 nařízení č. 1215/2012, přičemž tvrdila, že její sídlo jakožto středisko hospodářských a finančních zájmů skupiny bylo místem, kde v konečném důsledku došlo ke škodné události ve smyslu uvedeného ustanovení.

⁷ – Poznámám, že uvedené rozhodnutí bylo adresováno mimo jiné společnosti Daimler AG, což je podle všeho název, pod kterým byla žalovaná známa dříve, jak v podstatě podotýká žalobkyně.

16. Žalovaná vznesla námitku z důvodu nepříslušnosti maďarských soudů.

17. Soud prvního stupně této námitce vyhověl a uvedl, že pravidlo zvláštní příslušnosti podle čl. 7 bodu 2 nařízení č. 1215/2012 musí být vykládáno restriktivně a lze jej použít pouze tehdy, jestliže existuje zvláště úzká vazba mezi soudem, u něhož byla podána žaloba, a předmětem sporu. Konstatoval, že uměle zvýšené ceny neplatila žalobkyně, ale její dceřiné společnosti (kterým tedy byla způsobena škoda v důsledku dotčeného narušení hospodářské soutěže). Naproti tomu škoda žalobkyně byla čistě finanční, což neumožňuje považovat její sídlo za místo, kde se škoda projevila (kde vznikla) ve smyslu čl. 7 bodu 2 nařízení č. 1215/2012 a nemůže vést k určení příslušnosti maďarského soudu.

18. Toto stanovisko bylo potvrzeno v odvolacím řízení usnesením Fővárosi Ítéltábla (Regionální odvolací soud v Budapešti, Maďarsko) (dále jen „soud druhého stupně“). Uvedený soud konstatoval, že v souladu s judikaturou Soudního dvora lze teorii hospodářské jednotky použít pouze pro určení odpovědnosti za porušení práva hospodářské soutěže a v podstatě se nevztahuje na poškozeného pro účely určení příslušnosti. S odkazem na rozsudek Soudního dvora ve věci CDC Hydrogen Peroxide⁸ doplnil, že příslušnost podle čl. 7 bodu 2 nařízení č. 1215/2012 musí být určena podle sídla společnosti, které byla způsobena škoda, a nikoliv podle sídla její mateřské společnosti.

19. Žalobkyně podala kasační opravný prostředek ke Kúria (Nejvyšší soud), který je předkládajícím soudem. Navrhla, aby usnesení přijaté soudem druhého stupně bylo zrušeno a aby věc byla vrácena k pokračování řízení před soudy, které věc dříve projednávaly. V podstatě tvrdila, že teorie hospodářské jednotky je relevantní pro účely určení příslušnosti v tomto kontextu a jako jediná ovládající společnost skupiny se přímo podílí na činnosti společností ve skupině, ať již se ziskem nebo ztrátou.

20. Žalovaná ve své kasační odpovědi tvrdila, že žalobkyně nezakoupila žádné z nákladních vozidel, na které se vztahovala kartelová dohoda, a tudíž jí nevznikla žádná škoda. Dále uvedla, že teorii hospodářské jednotky nelze použít pro určení příslušnosti a takový přístup nemá oporu v judikatuře Soudního dvora.

21. Za těchto podmínek se Kúria (Nejvyšší soud) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

- „1) Pokud mateřská společnost podá žalobu na náhradu škody způsobené protisoutěžním jednáním jiné společnosti s cílem získat náhradu škody, která byla tímto jednáním způsobena výhradně jejím dceřiným společností, určuje soudní příslušnost sídlo mateřské společnosti jako místo, kde došlo ke škodné události ve smyslu čl. 7 bodu 2 [nařízení č. 1215/2012]?
- 2) Je pro účely použití čl. 7 bodu 2 [nařízení č. 1215/2012] relevantní skutečnost, že v době nákupů, které jsou předmětem sporu, nepatřily všechny dceřiné společnosti do skupiny společností mateřské společnosti?“

22. Písemná vyjádření předložily žalobkyně, žalovaná, česká vláda, jakož i Komise.

⁸ – Rozsudek ze dne 21. května 2015, CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2015:335, dále jen „rozsudek ve věci CDC Hydrogen Peroxide“).

IV. Analýza

23. Podstatou žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podané předkládajícím soudem je zaprvé otázka, zda lze v případě, že mateřská společnost podá žalobu na náhradu škody, jež byla způsobena pouze jejím dceřiným společností v důsledku koluzní dohody o stanovování a zvyšování cen zboží (kterou tudíž došlo k porušení článku 101 SFEU)⁹, určit příslušnost soudu na základě skutečnosti, že sídlo mateřské společnosti je místem, kde „došlo ke škodné události“ ve smyslu čl. 7 bodu 2 nařízení č. 1215/2012. Zadruhé se uvedený soud dále táže, zda je odpověď na výše uvedenou otázku ovlivněna skutečností, že v době, kdy dceřiné společnosti pořizovaly dotčené zboží, některé z nich ještě nebyly součástí skupiny žalobkyně.

24. Dříve než se budu zabývat těmito otázkami (C), učiním úvodní poznámky k dotčenému pravidlu zvláštní příslušnosti, a zejména k povaze škody, která může vést k jeho uplatnění (A). Připomenou rovněž, jak Soudní dvůr objasnil problematiku týkající se hraničních určovatелů, podle nichž se určuje, ke kterému soudu je třeba podat žalobu ve zvláštním kontextu žalob na náhradu škody způsobené porušením článku 101 SFEU (jako je žaloba projednávaná předkládajícím soudem) (B).

A. Dotčené pravidlo o příslušnosti a povaha škody

25. V unijní právní sféře je otázka, který soud je mezinárodně příslušný k projednání věci s přeshraničním prvkem, řešena podle pravidel stanovených v nařízení č. 1215/2012. Jak již bylo stručně zmíněno, obecným pravidlem stanoveným v tomto nařízení je pravidlo místa bydliště žalovaného¹⁰.

26. Z tohoto pravidla existuje několik výjimek v podobě zvláštních a výlučných pravidel příslušnosti, která popisují situace, kdy žalovaný může nebo musí být žalován u soudů jiného členského státu.

27. Projednávaná věc se týká jednoho z těchto pravidel zvláštní příslušnosti, a sice pravidla stanoveného v čl. 7 bodu 2 nařízení č. 1215/2012, které zakládá (alternativní, fakultativní) příslušnost „soudu místa, kde došlo nebo může dojít ke škodné události“ ve věcech týkajících se deliktů nebo kvazideliktů odpovědnosti.

28. Počínaje rozsudkem ve věci Bier a v celé své následné judikatuře Soudní dvůr vykládal pojem „místo, kde došlo ke škodné události“ jako pojem zahrnující dvě kategorie: zaprvé místo relevantní příčinné události (místo, kde došlo k události, jež vedla ke vzniku škody), a zadruhé místo, kde se

⁹ – Je třeba zdůraznit, že čl. 101 odst. 1 SFEU zakazuje jakožto neslučitelné s vnitřním trhem mimo jiné dohody mezi podniky, které by mohly ovlivnit obchod mezi členskými státy a jejichž účelem nebo důsledkem je vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže. V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 21. prosince 2023, International Skating Union v. Komise (C-124/21 P, EU:C:2023:1012, bod 97).

¹⁰ – Viz výše poznámku pod čarou 5 a bod 15 odůvodnění nařízení č. 1215/2012.

škoda projevila (kde vznikla)¹¹. Proto tak může být žalovaný podle čl. 7 bodu 2 nařízení č. 1215/2012 žalován u soudu prvního nebo druhého z těchto dvou míst, podle toho, které z nich si žalobce zvolí¹².

29. Toto pravidlo o příslušnosti je založeno na existenci zvláště úzké vazby mezi sporem a soudem, který o něm bude rozhodovat, „a to zejména z důvodů blízkosti sporu a snadnosti provádění důkazů“¹³, jelikož v případech žalob na určení deliktní odpovědnosti je důležité prokázat příčinnou souvislost mezi tvrzenou škodou a její příčinou¹⁴.

30. Uvedené pravidlo zároveň představuje výjimku z obecného pravidla, podle něhož je příslušnost založena na místě bydliště žalovaného. Musí být proto vykládáno restriktivně¹⁵.

31. V tomto ohledu z judikatury Soudního dvora vyplývá, že ačkoliv pojem „místo, kde došlo ke škodné události“ může zahrnovat také místo, kde měla škodná (příčinná) událost hmatatelné důsledky (viz bod 28 výše), nelze takto založit příslušnost soudu pouze na základě toho, že poškozený pociťuje *škodlivé následky* skutečnosti, která již způsobila škodu na jiném místě¹⁶, byť je tomu tak v rámci příslušnosti tohoto soudu.

32. Vzhledem k tomu, že takové škodlivé následky se v konečném důsledku nevyhnutelně projeví v místě bydliště žalobce, bylo by opačné řešení vskutku v rozporu s požadavkem úzké vazby mezi soudem, u něhož byla podána žaloba, a předmětem sporu, neboť není žádný inherentní důvod předpokládat, že místo bydliště žalobce je samo o sobě nejvhodnějším místem pro usnadnění soudního řízení z toho důvodu, že by zde byly snadno dostupné důkazy o existenci a rozsahu škody. Kromě toho by to v mnoha případech umožnilo žalobci žalovat žalovaného u soudů v místě svého bydliště, čímž by se fakticky obrátilo obecné pravidlo místa bydliště žalovaného, a to v závislosti na uvážení žalobce¹⁷.

33. Ze stejných důvodů (které vyžadují v podstatě to, aby soud, u něhož byla podána žaloba podle čl. 7 bodu 2 nařízení č. 1215/2012, byl soudem místa původní škody) Soudní dvůr uvedl, že „místo, kde došlo ke škodné události“ ve smyslu uvedeného ustanovení nezahrnuje místo, kde je poškozen majetek *nepřímého poškozeného*¹⁸.

¹¹ – Rozsudek ze dne 30. listopadu 1976, Bier (21/76, EU:C:1976:166, dále jen „rozsudek ve věci Bier“). Části „Bierova pravidla“ jsou obecně uváděny v opačném pořadí, pro účely tohoto stanoviska je však vhodnější odkazovat na ně v pořadí, které je použito v tomto stanovisku. Rozsudek ve věci Bier se týkal rovnocenného pravidla Úmluvy ze dne 27. září 1968 o příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 1978, L 304, s. 36), později nahrazené nařízením Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2001, L 12, s. 1; Zvl. vyd. 19/04, s. 42). Podle ustálené judikatury platí, že „jelikož [nařízení č. 1215/2012] ruší a nahrazuje nařízení č. 44/2001, které nahradilo Bruselskou úmluvu z roku 1968, platí výklad ustanovení posledně uvedených právních nástrojů podaný Soudním dvorem rovněž pro nařízení č. 1215/2012, pokud lze uvedená ustanovení kvalifikovat jako „rovnocenná“. Viz například rozsudek ze dne 10. března 2022, BMA Nederland (C-498/20, EU:C:2022:173, dále jen „rozsudek ve věci BMA Nederland“, bod 27 a citovaná judikatura).

¹² – Viz například rozsudky ve věcech CDC Hydrogen Peroxide, bod 38; Volvo, bod 29, nebo ze dne 6. října 2021, Sumal (C-882/19, EU:C:2021:800, dále jen „rozsudek ve věci Sumal“, bod 65).

¹³ – Rozsudek ve věci BMA Nederland, bod 30 a citovaná judikatura.

¹⁴ – Jak Soudní dvůr objasnil v rozsudku ve věci Bier (bod 17 ve spojení s body 15 a 16).

¹⁵ – Viz například rozsudky ve věcech CDC Hydrogen Peroxide, bod 37 a citovaná judikatura, nebo ze dne 5. července 2018, flyLAL-Lithuanian Airlines (C-27/17, EU:C:2018:533, dále jen „rozsudek ve věci flyLAL“, bod 26 a citovaná judikatura).

¹⁶ – Viz rozsudky ze dne 19. září 1995, Marinari (C-364/93, EU:C:1995:289, body 14 a 15), ze dne 10. června 2004, Kronhofer (C-168/02, EU:C:2004:364, body 19 až 21), nebo ve věci Tibor-Trans, body 28 a 29 a citovaná judikatura.

¹⁷ – Naproti tomu, „takové určení příslušnosti je [...] odůvodněné, je-li žalobcovo bydliště skutečně místem příčinné události nebo místem, kde došlo k újmě“. Rozsudek ze dne 12. září 2018, Löber (C-304/17, EU:C:2018:701, bod 25 a citovaná judikatura). Kurzivou zvýraznil autor tohoto stanoviska.

¹⁸ – Rozsudek ze dne 11. ledna 1990, Dumez France a Tracoba (C-220/88, EU:C:1990:8, dále jen „rozsudek ve věci Dumez“, body 20 a 22).

34. Soudní dvůr dospěl k tomuto závěru ve věci, v níž dvě francouzské společnosti se sídlem v Paříži (Francie) založily dceřiné společnosti v Německu za účelem realizace developerského projektu. Německé banky však odstoupily od financování, což vedlo k platební neschopnosti těchto dceřiných společností. Francouzské mateřské společnosti se snažily žalovat německé banky v Paříži s odůvodněním, že právě na tomto místě jim vznikla z výše uvedeného jednání finanční ztráta.

35. Odpověď poskytnutá Soudním dvorem v uvedeném rozsudku je podle mého názoru přímo relevantní pro projednávanou věc. Ze spisu vyplývá, stejně jako tomu bylo v případě skutkových okolností dotčených v rozsudku ve věci Dumez, že škoda, kterou žalobkyně uplatňuje, není škodou, která by ji postihla *přímo*, ale spíše škodou, která byla původně způsobena jejím dceřiným společností a která ji mohla postihnout pouze „odrazem“¹⁹. Je totiž nesporné, že žalobkyně nezakoupila (přímo či nepřímou) od žalované žádná nákladní vozidla, ani nepřevzala práva dotčených dceřiných společností, ať již na základě postoupení příslušných pohledávek či jiným způsobem²⁰.

36. Je pravda, jak uvádí žalobkyně, že Soudní dvůr v rozsudku ve věci Tibor-Trans (která se týkala téhož koluzního jednání, jaké bylo konstatováno v rozhodnutí Komise dotčeném v projednávané věci) odlišil tento případ od situace ve věci Dumez. Zvláštnost skutkových okolností ve věci Tibor-Trans spočívala v tom, že žalobkyně, konečný uživatel nákladních vozidel, nenakupovala nákladní vozidla přímo od žalované, ale činila tak prostřednictvím autorizovaného prodejce. To však nebránilo Soudnímu dvoru v tom, aby konstatoval, že se nárok žalobkyně v dané věci týká *přímé* škody, neboť tato škoda byla shledána jako bezprostřední důsledek porušení článku 101 SFEU, vzhledem k tomu, že přírážka vyplývající z koluzní dohody byla autorizovanými prodejci přenesena na žalobkyni²¹.

37. K takovému přenesení může dojít v rámci dodavatelského řetězce, v němž údajný poškozený nakupuje zboží (nebo služby), které jsou předmětem kartelové dohody²². Ve věci v původním řízení však nebylo tvrzeno, že by k takové situaci došlo. Namísto toho se jeví, že žalobkyně uplatňuje původní škodu, která byla způsobena jejím dceřiným společností, jako by se jednalo o škodu způsobenou jí samotnou.

38. Z těchto úvah vyplývá, jak již bylo uvedeno, že žalobkyně vystupuje jako *nepřímý* poškozený. Požaduje náhradu škody, která vznikla již dříve jiné právnické osobě, a to v první řadě. V tomto ohledu chápu první otázku předkládajícího soudu v tom smyslu, že její podstatou je, zda je možné i přes uvedenou skutečnost určit příslušnost na základě hraničního určovatele spočívajícího v sídle žalobkyně, vzhledem k tomu, že žalobkyně a dotčené dceřiné společnosti tvoří hospodářskou jednotku.

¹⁹ – Výraz použitý ve stanovisku generálního advokáta M. Darmona ve věci Dumez France a Tracoba (C-220/88, EU:C:1989:595, například body 14 nebo 31 až 47). Viz rozsudek ve věci BMA Nederland, bod 35, kde byl rozsudek ve věci Dumez použit obdobně, nebo rozsudky ve věcech Tibor-Trans, body 29 až 31, a ze dne 9. července 2020, Verein für Konsumenteninformation (C-343/19, EU:C:2020:534, body 27 až 31), v nichž byly situace dotčené v těchto věcech odlišeny od situace dotčené ve věci Dumez.

²⁰ – Viz také popis uvedený výše v bodě 14 tohoto stanoviska. Připomínám, že první otázka se týká škody, kterou utrpěly *pouze* dceřiné společnosti žalobkyně. Jak v podstatě uvádí česká vláda, žalobkyně se nedomáhá náhrady škody z pozice akcionáře dotčených dceřiných společností (nebo z jiného důvodu) a její nárok tak odpovídá, jak tomu rozumím, nárokům, které by mohly uplatnit dotčené dceřiné společnosti.

²¹ – Rozsudek ve věci Tibor-Trans, body 12 až 15 a 29 až 31.

²² – Viz také bod 41 odůvodnění a článek 12 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/104/EU ze dne 26. listopadu 2014 o určitých pravidlech upravujících žaloby o náhradu škody podle vnitrostátního práva v případě porušení právních předpisů členských států a Evropské unie o hospodářské soutěži (Úř. věst. 2014, L 349, s. 1).

39. Před posouzením této otázky je třeba vysvětlit, proč se odkazuje na sídlo žalobkyně jako na použitelný hraniční určovatel v první řadě. Tento aspekt si dále vyžaduje objasnění, které hraniční určovatele Soudní dvůr označil za relevantní pro účely uplatnění dotčeného pravidla o příslušnosti, a to v konkrétním kontextu žalob o náhradu škody způsobené porušením článku 101 SFEU.

B. Hraniční určovatelé v kontextu nároků na náhradu škody způsobené porušením článku 101 SFEU

40. V tomto oddíle se budu nejprve zabývat příslušnou judikaturou Soudního dvora (1), a poté se budu věnovat žádosti Komise, aby Soudní dvůr objasnil určitý související aspekt (2).

1. K příslušné judikatuře

41. Vráťím-li se ke dvěma kategoriím míst, která mohou představovat „místo, kde došlo ke škodné události“ ve smyslu čl. 7 bodu 2 nařízení č. 1215/2012, jak je popsáno výše v bodě 28 tohoto stanoviska, Soudní dvůr uvedl, že soudem příslušným podle *první kategorie* (příčinná událost vedoucí ke vzniku škody) je v podstatě soud místa, kde byla kartelová dohoda definitivně uzavřena²³.

42. Pokud jde o *druhou* kategorii, a sice místo, kde se škoda projevila (kde vznikla), je rozhodné pravidlo složitější.

43. Soudní dvůr nejprve v rozsudku ve věci CDC Hydrogen Peroxide konstatoval, že takovým místem je *sídlo* poškozeného (oběti). Tento přístup odůvodnil poukazem na to, že příslušné posouzení závisí na skutečnostech, které jsou vlastní situaci žalobce (údajné oběti)²⁴.

44. Toto řešení se setkalo s určitou kritikou. Zaprvé bylo zdůrazněno, že Soudní dvůr podle všeho uznal místo finanční škody jako právoplatný hraniční určovatel²⁵. Zadruhé bylo konstatováno, že sídlo poškozeného jakožto hraniční určovatel nemusí vyhovovat požadavku blízkosti mezi soudem, u něhož byla podána žaloba, a předmětem sporu. Bylo zejména uvedeno, že ačkoli nelze vyloučit, že některé důkazy mohou být k dispozici v místě sídla poškozeného, škoda způsobená v daném kontextu bude obvykle zjištěna porovnáním kartelových cen s hypotetickými tržními cenami, které lze obecně stanovit na základě ekonomických údajů týkajících se dotčeného trhu²⁶.

²³ – Rozsudky ve věcech CDC Hydrogen Peroxide, body 44 a 56, nebo flyLAL, bod 49. Jestliže takové místo nelze určit, pak pokud „mezi dohodami, které jako celek tvořily dotýčnou protiprávní kartelovou dohodu, byla určitá zvláštní dohoda sama o sobě jedinou příčinnou událostí vedoucí ke vzniku škody, která byla údajně způsobena kupujícím“, bude „k rozhodnutí o škodě, která byla uvedenému kupujícím takto způsobena, příslušný soud, v jehož obvodu byla dotčená dohoda uzavřena“. Rozsudek ve věci CDC Hydrogen Peroxide, bod 46.

²⁴ – Rozsudek ve věci CDC Hydrogen Peroxide, body 52 a 53.

²⁵ – Generální advokát M. Bobek ve svém stanovisku ve věci flyLAL-Lithuanian Airlines (C-27/17, EU:C:2018:136, dále jen „stanovisko ve věci flyLAL“, bod 75) uvádí, že má „vážné výhrady k tomuto konkrétnímu aspektu rozsudku ve věci CDC“ a má za to, že „by Soudní dvůr mohl být někdy v budoucnu vyzván k tomu, aby toto řešení přehodnotil“. Viz rovněž poznámka pod čarou 44 uvedeného stanoviska.

²⁶ – Viz Wurmnest, W., „International jurisdiction in competition damages cases under the Brussels I Regulation: CDC Hydrogen Peroxide Case C-352/13, Cartel Damage Claims (CDC) Hydrogen Peroxide SA v. Akzo Nobel NV, Solvay SA/NV, Kemira Oyj, FMC Foret SA, Judgment of the Court (Fourth Chamber) of 21 May 2015, EU:C:2015:335.“, *Common Market Law Review*, sv. 53, Kluwer Law International, 2016, č. 1, s. 225 až 248, na s. 243; Hartley, T. C., „Jurisdiction in tort claims for non-physical harm under Brussels 2012, Article 7(2)“, *International and Comparative Law Quarterly*, sv. 67, č. 4, Cambridge University Press, 2018, s. 987 až 1003, na s. 996; Nourissat, C., „Action indemnitaire en droit de la concurrence: quand la Cour de justice instaure un nouveau *forum actoris* au bénéfice des victimes“, *Procédures*, č. 7, 2015, s. 19 a 20.

45. V každém případě judikatura Soudního dvora prochází určitým vývojem. Soudní dvůr v rámci rozvíjení své judikatury zdůraznil souvislost mezi trhem, který byl narušen protisoutěžním jednáním, a místem, kde byla žalobcům údajně způsobena škoda. Tento vývoj podrobně analyzoval zejména generální advokát J. Richard de la Tour ve svém stanovisku ve věci Volvo²⁷. Pro účely projednávání věci postačuje uvést, že na jedné straně bylo v rozsudku ve věci Tibor-Trans patrně naznačeno, že místem, kde se škoda projevila, je trh, který byl narušen předmětným protisoutěžním jednáním (bez dalšího upřesnění)²⁸. Na druhou stranu Soudní dvůr v rozsudku ve věci Volvo (která představuje nejnovější relevantní vývoj) upřesnil, že v rámci žaloby na náhradu škody vyplývající z dohody o stanovování a zvyšování cen je „místem, kde se škoda projevila [(kde vznikla)]“ místo *na dotčeném trhu*, kde *bylo zakoupeno zboží*, které bylo předmětem kartelové dohody²⁹. Takovýto hraniční určovatel tedy podle všeho určuje místo, které je podle tvrzení žalobce místem, kde mu byla způsobena konkrétní škoda, a to v rámci širšího území ovlivněného dotčeným narušením hospodářské soutěže³⁰.

46. Soudní dvůr současně v témže rozsudku opětovně potvrdil přetrvávající význam sídla údajného poškozeného v případech, kdy bylo uskutečněno více nákupů na různých místech³¹. Z toho podle mého názoru vyplývá, že hraniční určovatel spočívající v sídle poškozeného je třeba použít podpůrně, pokud z důvodu vícera nákupů uskutečněných na různých místech není možné, aby byl příslušný soud určen na základě hlavního hraničního určovatele, kterým je (jediné) místo nákupu (nákupů)³².

47. Komise je toho názoru, že ačkoli se místo sídla může nacházet v na dotčeném trhu (jako je tomu v situaci ve věci Volvo), stávající judikatura ponechává prostor pro pochybnosti, zda lze tento hraniční určovatel použít i v případě, že se sídlo poškozeného nachází mimo dotčený trh. To by podle jejího názoru odporovalo zásadám blízkosti, předvídatelnosti soudu a souladu mezi sudištěm a rozhodným právem. Žádá proto Soudní dvůr, aby využil této příležitosti k vyloučení takového scénáře a potvrdil, že hlavním hraničním určovatelem je, jak jsem pochopil její argumentaci, dotčený trh.

48. Této problematice se budu věnovat níže.

2. Sídlo údajného poškozeného a dotčený trh

49. Zaprvé, jak již bylo uvedeno, Soudní dvůr v rozsudku ve věci Volvo objasnil, že dotčený trh nemusí nutně představovat dostatečně konkrétní hraniční určovatel pro určení příslušnosti. Pokud totiž měla koluzní dohoda účinky na celém území Evropské unie, čl. 7 bod 2 nařízení č. 1215/2012 neumožňuje podat žalobu na náhradu škody *kdekoliv* v rámci Unie³³. Příslušný soud totiž musí být určen na základě konkrétnější vazby (především místa nákupu).

²⁷ – Stanovisko ve věci Volvo a další (C-30/20, EU:C:2021:322, dále jen „stanovisko ve věci Volvo“). Tento vývoj započal v rozsudku ve věci flyLAL, bod 40, a pokračoval v rozsudcích ve věci Tibor-Trans, bod 33, a ze dne 24. listopadu 2020, Wikingerhof (C-59/19, EU:C:2020:950, bod 37).

²⁸ – Rozsudek ve věci Tibor-Trans, body 32 a 33, v nichž je odkazováno na rozsudek ve věci flyLAL, v němž však dotčený trh odpovídal litevskému trhu (a konkrétněji trhu letů s odletem a přiletem na letišti ve Vilniusu, rozsudek ve věci flyLAL, body 38 až 40). Viz stanovisko ve věci Volvo, body 77 a 78. Viz také Nuyts, A., „Droit international privé européen“, *Journal de droit européen*, 2021, s. 74 až 95, s. 80, bod 10.

²⁹ – Rozsudek ve věci Volvo, body 39 až 40 a 43.

³⁰ – Pro rozlišení mezi obecnou škodou a specifickým pojmem „škoda“ z hlediska příslušnosti viz stanovisko ve věci flyLAL, body 31 až 35.

³¹ – Rozsudek ve věci Volvo, body 41 až 43.

³² – Rozsudek ve věci Volvo, body 40 a 43.

³³ – Viz také stanovisko ve věci flyLAL, body 54 a 55, v nichž je uvedeno, že takový výsledek je podle všeho těžké skloubit se skutečností, že dotčené pravidlo o příslušnosti musí být vykládáno restriktivně.

50. Zadruhé skutkové okolnosti ve věci Volvo byly takové, že místo nákupů i sídlo poškozeného se nacházely nejen v jednom členském státě, ale rovněž i na stejném místě v rámci dotčeného členského státu. Sídlo poškozeného se totiž nacházelo v Córdobě (Španělsko), což bylo také místo, kde tento poškozený nakupoval nákladní vozidla, která byla předmětem kartelové dohody. Kromě toho, jak Soudní dvůr uvedl, Španělsko bylo (nutně) součástí (širšího) dotčeného trhu (zahrnujícího celý EHP), jak byl vymezen v příslušném rozhodnutí Komise³⁴.

51. Jinými slovy, oba druhy zvláštních hraničních určovatелů (místo nákupu a sídlo poškozeného) se v každém případě týkaly téhož dotčeného trhu (a stejných místních a vnitrostátních segmentů tohoto trhu). Z tohoto hlediska se jeví (nebo to tak přinejmenším může být vnímáno), že závěr Soudního dvora je založen na výchozím předpokladu, že obě kategorie hraničních určovatелů byly posuzovány na základě uvedeného skutkového stavu³⁵.

52. To ponechává otevřenou otázku, zda by bylo možné dospět k opačnému závěru v jiném skutkovém rámci, kdy by se sídlo žalobce nacházelo mimo oblast dotčeného trhu³⁶ (a kdy by tento trh nezahrnoval celé území Evropské unie).

53. Patrně souhlasím s Komisí, že pokud by měla být založena příslušnost soudu nacházejícího se *mimo* oblast trhu dotčeného předmětným protisoutěžním jednáním ve věci nároku na náhradu škody údajně vzniklé v *důsledku* takového jednání, neodpovídalo by to výše popsanému vývoji, v rámci něhož Soudní dvůr začal zdůrazňovat vazbu mezi dotčeným trhem a místem tvrzené škody. Stejně tak generální advokát M. Bobek ve svém stanovisku ve věci flyLAL považoval „za nepředstavitelné přiznat příslušnost podle [dotčeného pravidla o příslušnosti] a „místa, kde došlo ke vzniku škody“, soudům mimo trhy zasažené protiprávním jednáním“³⁷.

54. V odpovědi na žádost Komise však konstatuji, že absolutní vyloučení relevance určitého prvku bez konkrétních skutkových okolností je choulostivým úkolem, k němuž je třeba přistupovat obezřetně, a to tím spíše s ohledem na nejnovější judikaturu.

55. Scénář, který se Komise snaží vyloučit, může podle mého názoru a po rozsudku ve věci Volvo nastat v případě vícenásobných nákupů uskutečněných na různých místech v členském státě A žalobcem, který má sídlo v členském státě B, přičemž členský stát B se bude nacházet mimo trh narušený příslušným protisoutěžním jednáním. Aby se zabránilo takovému následku, bylo by třeba vyloučit uplatnění řešení navrženého ve věci Volvo na takový přeshraniční kontext³⁸.

³⁴ – Uvedené rozhodnutí bylo opět totožné jako rozhodnutí dotčené v projednávané věci. Rozsudek ve věci Volvo, bod 31.

³⁵ – Rozsudek ve věci Volvo, body 27 a 43.

³⁶ – Jak rovněž poznamenal Lutzi, T., „Art. 7 Nr. 2 EuGVVO als Regelung der internationalen und örtlichen Zuständigkeit für Kartellschadensersatzklagen: zu EuGH, 15.7.2021, Rs. C-30/20, RH./ AB Volvo u.a.“, *Praxis des internationalen Privat- und Verfahrensrechts*, 2023, sv. 20, č. 1, s. 20 až 24, na s. 20.

³⁷ – Stanovisko ve věci flyLAL, bod 51. Jak však bylo poznamenáno v uvedeném stanovisku, předmětná věc se týkala omezení hospodářské soutěže, které bylo „co do povahy spíše vylučující (ztráta obchodů a vytěsnění z trhu) než využívající (účtování nafouklých kartelových cen zákazníkům)“. Tamtéž, bod 76. Projednávaná věc se liší, neboť se týká druhého případu.

³⁸ – Pro účely projednávané věci nepovažuji za nutné zabývat se otázkou, zda je zachování hraničního určovatele spočívajícího v sídle poškozeného, byť jen podpůrně, zcela přesvědčivé. Lze totiž rovněž uvažovat o obdobném použití řešení rozvedeného v rozsudku ze dne 3. května 2007 ve věci Color Drack (C-386/05, EU:C:2007:262, body 40 až 42) v souvislosti s několika místy plnění smluvního závazku (dodání zboží) v rámci jednoho členského státu. V této souvislosti Soudní dvůr dospěl k závěru, že příslušným soudem je soud v místě hlavního dodání, nebo pokud takové místo hlavního dodání nelze stanovit, soud v místě podle volby žalobce (v rámci příslušných dotčených míst dodání). V tomto ohledu viz Lehmann, M., „Jurisdiction in suits for cartel damages: the CJEU draws a new distinction. Case Comment“, *European Competition Law Review*, sv. 43, 2022, č. 3, s. 150 a 151, s. 151. Poznamenávám nicméně, že generální advokát J. Richard de la Tour v bodech 98 až 110 svého stanoviska ve věci Volvo uvádí argumenty ve prospěch toho, aby byla opětovně věnována pozornost hraničnímu určovateli spočívajícímu v sídle poškozeného.

56. Dalším příkladem, který přichází v úvahu, je situace nepřímých odběratelů, kteří tvrdí, že na ně bylo přeneseno navýšení ceny vyplývající z koluzní dohody. Jak již bylo uvedeno, Soudní dvůr v rozsudku ve věci Tibor-Trans konstatoval, že taková škoda se pro účely použití čl. 7 bodu 2 nařízení č. 1215/2012 považuje za přímou škodu³⁹. Z tohoto hlediska nelze vyloučit, že by relevantní hraniční určovatel mohl za zvláštních okolností složitěho dodavatelského řetězce ukazovat na území nacházející se mimo trh narušený protisoutěžním jednáním, které údajně způsobilo škodu⁴⁰.

57. V každém případě tato otázka jako taková není předmětem řízení před předkládajícím soudem, jak uznává Komise. Ačkoli předmětný vývoj do jisté míry vysvětluje, proč se žalobkyně dovolává svého sídla za účelem určení příslušnosti maďarských soudů, dovolává se jej v kontextu, který se výrazně liší od kontextu, o nějž se jednalo ve výše uvedených věcech. Žalobkyně usiluje o rozšíření použití tohoto hraničního určovatele za účelem určení příslušnosti ve vztahu k její žalobě, v níž požaduje náhradu škody, kterou utrpěli pouze *ostatní* členové její hospodářské jednotky.

58. V této souvislosti a pro připomenutí uvádím, že podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda lze koncepci hospodářské jednotky použít i pro jiné účely, než je *přičtení odpovědnosti* za porušení práva hospodářské soutěže určitému žalovanému (což je jeho tradiční způsob použití, jak vysvětlím níže), a sice za účelem *určení příslušnosti* bez ohledu na to, které (právnícké) osobě byla původně způsobena tvrzená škoda.

59. Tuto problematiku budu zkoumat následovně.

C. Škoda způsobená dceřině společností: může být sídlo mateřské společnosti „místem, kde došlo ke škodné události“?

60. Za účelem posouzení otázky předkládajícího soudu se budu nejprve zabývat koncepcí hospodářské jednotky (1), a poté vysvětlím, proč je třeba na první položenou otázku odpovědět záporně (2). Ačkoli v důsledku této navržené odpovědi není nutné odpovídat na druhou položenou otázku, pro úplnost se jí budu přesto krátce věnovat (3).

1. Ke koncepci hospodářské jednotky

61. Koncepce hospodářské jednotky (nebo jediné hospodářské jednotky) byla v judikatuře Soudního dvora rozvinuta tak, aby v podstatě popisovala pojem „podnik“, který se objevuje v člancích 101 a 102 SFEU. Tento pojem je považován za „klíčový“⁴¹ pro oblast práva hospodářské

³⁹ – Rozsudek ve věci Tibor-Trans, body 30 a 31. Viz výše bod 36 tohoto stanoviska.

⁴⁰ – Takový dodavatelský řetězec může zahrnovat nejen „jednoduchý“ scénář („porušovatel–zprostředkovatel–nepřímý odběratel“), ale i složitější scénáře zahrnující další nepřímé odběratele na navazujících trzích. Viz příklad polské vnitrostátní praxe uvedený ve *Study to support the preparation of a report on the application of Regulation (EU) No 1215/2012 on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters (Brussels Ia Regulation)*, Úřad pro publikace Evropské unie, 2023, s. 434.

⁴¹ – Whish, R., Bailey, D., *Competition Law*, Oxford, Oxford University Press, 10. vydání, 2021, 1184 s., na s. 84; Van Bael & Bellis, *Competition Law of the European Union*, Wolters Kluwer, 6. vydání, lv-1771, 2021, na s. 25; Urraca Caviades, C., „Concept of Undertaking and Allocation of Liability for Antitrust Fines“, v Dekeyser, K., Gauer, C., Laitenberger, J., Wahl, N., Wils, W., Prete, L., *Regulation 1/2003 and EU Antitrust Enforcement. A systematic Guide*, Wolters Kluwer, lxiii-1060, 2023, s. 539 až 546, na s. 540.

soutěže, neboť toto právo jako takové se nevztahuje na právnické a fyzické osoby, ale na „podniky“⁴². V této souvislosti může podnik v některých případech odpovídat jedné fyzické nebo právnické osobě, ale v jiných může zahrnovat několik takových osob⁴³.

62. Pokud jde o aspekty, které jsou relevantní pro projednávanou věc, obecně se má za to, že mateřská společnost a její dceřiná společnost tvoří hospodářskou jednotku, jestliže, stručně řečeno, dceřiná společnost podléhá rozhodujícímu vlivu vykonávanému mateřskou společností a nejedná samostatně⁴⁴. V takové situaci bude celá skupina považována za „podnik“, na nějž se vztahují právní předpisy v oblasti hospodářské soutěže, jimiž se jako celek musí řídit, přičemž je založena společná a nerozdílná odpovědnost⁴⁵.

63. To má významné důsledky pro uplatňování některých hmotněprávních pravidel práva hospodářské soutěže a ovlivňuje to přičitatelnost odpovědnosti za porušení práva hospodářské soutěže.

64. Pokud jde zaprvé o hmotněprávní aspekt, a abych uvedl jeden příklad, na dohody uzavřené mezi osobami, které jsou součástí hospodářské jednotky, se nevztahuje článek 101 SFEU⁴⁶, protože koordinace v rámci skupiny v podstatě nemůže ovlivnit hospodářskou soutěž, jelikož v rámci této jednotky v první řadě žádná hospodářská soutěž neexistuje.

65. Pokud jde zadruhé o vymáhání, koncepce hospodářské jednotky zásadně ovlivňuje logiku, kterou se řídí přičítání odpovědnosti za porušení práva hospodářské soutěže. Především poskytuje Komisi (nebo vnitrostátnímu orgánu pro hospodářskou soutěž) možnost v zásadě činit mateřskou společnost odpovědnou za takové porušení, ačkoli se ho ve skutečnosti dopustila její dceřiná společnost⁴⁷. Soudní dvůr kromě toho upřesnil, že pokud mateřská společnost a její dceřiná společnost tvoří hospodářskou jednotku a pokud byla v rozhodnutí Komise uvedena pouze mateřská společnost, které tak byla uložena sankce za protisoutěžní jednání, lze za určitých podmínek podat žalobu na náhradu škody proti kterékoli z nich⁴⁸. Soudní dvůr v podstatě vysvětlil, že koncepce podniku ve smyslu článku 101 SFEU nemůže mít rozdílný význam v závislosti na tom, zda je na něj odkazováno v souvislosti s veřejnoprávním nebo soukromoprávním prosazováním práva hospodářské soutěže⁴⁹.

66. V tomto ohledu žalobkyně tvrdí, že vzhledem k tomu, že porušení práva hospodářské soutěže zakládá společnou a nerozdílnou odpovědnost celé hospodářské jednotky, což znamená, že jeden člen může odpovídat za jednání jiného člena, musí se zrcadlový (nebo obrácený) obraz téže zásady uplatnit, jak jsem pochopil tento argument, na vymáhání nároků vyplývajících z porušení práva hospodářské soutěže, které se dotýká člena hospodářské jednotky. Slovy žalobkyně (která byla

⁴² – Viz v tomto ohledu rozsudek ze dne 5. září 2019, *Evropská unie v. Guardian Europe a Guardian Europe v. Evropská unie* (C-447/17 P a C-479/17 P, EU:C:2019:672, dále jen „rozsudek ve věci Evropská unie v. Guardian Europe“, bod 102 a citovaná judikatura).

⁴³ – Viz také rozsudek ve věci *Sumal*, bod 41 a citovaná judikatura, nebo rozsudek ze dne 14. března 2019, *Skanska Industrial Solutions a další* (C-724/17, EU:C:2019:204, dále jen „rozsudek ve věci Skanska“, bod 37).

⁴⁴ – Soudní dvůr popsal tuto situaci tak, že „[...] dceřiná společnost, byť má vlastní právní subjektivitu, samostatně neurčuje své chování na trhu, ale v zásadě uplatňuje pokyny, které jí uděluje mateřská společnost, především s ohledem na hospodářské, organizační a právní vazby, které spojují tyto dva právní subjekty“. Rozsudek ze dne 27. dubna 2017, *Akzo Nobel a další v. Komise* (C-516/15 P, EU:C:2017:314, dále jen „rozsudek ve věci Akzo Nobel“, body 52 a 53 a citovaná judikatura), a z poslední doby rozsudek ve věci *Sumal*, bod 43.

⁴⁵ – Rozsudek ve věci *Sumal*, body 39 až 44 a citovaná judikatura.

⁴⁶ – Viz například rozsudek ze dne 17. května 2018, *Specializtuotas transportas* (C-531/16, EU:C:2018:324, bod 28 a citovaná judikatura).

⁴⁷ – Rozsudek ve věci *Akzo Nobel*, body 52 a 53.

⁴⁸ – Rozsudek ve věci *Sumal*, body 48 a 51.

⁴⁹ – Rozsudky ve věcech *Sumal*, bod 38, a *Skanska*, bod 47.

patrně inspirována závěry Soudního dvora parafrázovanými v předchozím odstavci), koncepce hospodářské jednotky nemůže mít odlišný význam v závislosti na tom, zda daný podnik vystupuje jako žalobce nebo žalovaný. V rámci projednávané věci tato teze znamená, že nárok projednávaný v původním řízení může být vymáhán mateřskou společností, a to bez ohledu na skutečnost, že škoda byla způsobena jejím dceřiným společností. Proto, vycházím-li dále z argumentace žalobkyně, je třeba sídlo mateřské společnosti považovat pro účely použití čl. 7 bodu 2 nařízení č. 1215/2012 za „místo, kde došlo ke škodě“.

67. Jsem toho názoru, že v obecnější rovině (nesouvisející s otázkami příslušnosti) Soudní dvůr odmítl myšlenku „obráceného použití“ koncepce hospodářské jednotky, když konstatoval, že tato koncepce se nepoužije v (zjevně odlišném) kontextu žaloby na náhradu škody, v níž se žalující strana dovolává mimosmluvní odpovědnosti Evropské unie podle druhého pododstavce článku 340 SFEU. Pro vysvětlení, v rozsudku ve věci *Guardian Europe v. Evropská unie* Tribunál v podstatě odmítl tvrzení mateřské společnosti, že jí vznikla škoda ve formě ušlého zisku v důsledku zaplacení pokuty uložené Komisí, jež byla následně částečně zrušena, když břemeno spojené s pokutou ve skutečnosti nesly její dceřiné společnosti. V rámci řízení o kasačním opravném prostředku se Soudní dvůr ztotožnil s odmítnutím „obráceného“ chápání koncepce hospodářské jednotky ze strany Tribunálu a vysvětlil, že žaloba dovolávající se mimosmluvní odpovědnosti Evropské unie je žalobou „upravenou obecnými procesními předpisy, které [...] jsou nezávislé na logice odpovědnosti platné podle kartelového práva“⁵⁰.

68. Bez ohledu na to, zda by bylo možné dosáhnout jiného řešení ve věci samé v rámci soukromoprávní žaloby na náhradu škody⁵¹, poznamenávám, že generální advokát M. Szpunar nedávno odmítl podobný argument a přesvědčivě vysvětlil, že koncepce hospodářské jednotky nemůže mít vliv na výklad pravidel upravujících doručování právních písemností v Unii⁵² a neumožňuje, aby žaloba o náhradu škody adresovaná mateřské společnosti byla platně doručena její dceřiné společnosti⁵³.

69. Na pozadí tohoto obecnějšího vývoje zbývá posoudit, zda lze v rámci uplatňování čl. 7 bodu 2 nařízení č. 1215/2012 použít koncepci hospodářské jednotky za tím účelem, aby bylo v podstatě přiznáno *forum actoris* (sudiště žalobce) osobě údajně nepřímě poškozené jednáním porušujícím článek 101 SFEU.

2. Může koncepce hospodářské jednotky ovlivnit rozsah místa, kde se škoda projevila (kde vznikla)?

70. Ve shodě s postoji vyjádřenými žalovanou, českou vládou, jakož i Komisí mám za to, že na tuto otázku je třeba odpovědět záporně.

⁵⁰ – Rozsudky ve věci *Evropská unie v. Guardian Europe*, bod 106, a ze dne 7. června 2017, *Guardian Europe v. Evropská unie* (T-673/15, EU:T:2017:377, body 99 až 103 a 153).

⁵¹ – Připomínám, že v souvislosti zvláště s ustanovením, jež předcházelo čl. 7 bodu 2 nařízení č. 1215/2012, Soudní dvůr upřesnil, že „ve stadiu ověřování mezinárodní příslušnosti soud, jemuž byla věc předložena, neposuzuje přípustnost ani opodstatněnost návrhu podle pravidel vnitrostátního práva, ale identifikuje pouze vazbu se státem, v němž má soud sídlo, odůvodňující jeho příslušnost na základě tohoto ustanovení“. Rozsudek ze dne 16. června 2016, *Universal Music International Holding (C-12/15, EU:C:2016:449, bod 44 a citovaná judikatura)*. Viz také stanovisko generálního advokáta M. Szpunara ve věci *AB a AB-CD* (Dokument prokazující vlastnictví uměleckých děl) (C-265/21, EU:C:2022:476, body 78 a 80).

⁵² – Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1393/2007 ze dne 13. listopadu 2007 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech (doručování písemností) a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1348/2000 (Úř. věst. 2007, L 324, s. 79).

⁵³ – Stanovisko generálního advokáta M. Szpunara ve věci *Volvo* (doručení předvolání do sídla dceřiné společnosti žalovaného) (C-632/22, EU:C:2024:31, zejména body 50 až 51 a 60). Tato věc, která je stále projednávána Soudním dvorem, se týká žaloby na náhradu škody podané v rámci stejného kartelu týkajícího se nákladních vozidel, o jaký se jedná v projednávané věci.

71. Zaprvé z předchozích částí tohoto stanoviska vyplývá, že opačné stanovisko žalobkyně jednoduše nenachází žádnou oporu v judikatuře Soudního dvora.

72. Zadruhé přijetí tohoto postoje by bylo v rozporu se zásadami, na nichž je založeno dotčené pravidlo o příslušnosti. Došlo by k oslabení aspektu blízkosti a souvisejícího požadavku individuálního posouzení hraničních určovatелů (a). Za okolností projednávané věci by to rovněž odporovalo požadavku předvídatelnosti soudu a cíli souladu mezi sudištěm a rozhodným právem (b).

73. Konečně v souvislosti s obavami žalobkyně vysvětlím, že tento závěr neohrožuje účinné vymáhání práv vyplývajících z porušení právních předpisů hospodářské soutěže (c).

a) Požadavek blízkosti a individuálního posouzení

74. Jak jsem již vysvětlil výše, soudy, jejichž příslušnost může být určena na základě čl. 7 bodu 2 nařízení č. 1215/2012, jsou považovány za soudy, které mají nejlepší postavení, „a to zejména z důvodů blízkosti sporu a snadnosti provádění důkazů“⁵⁴.

75. Z tohoto hlediska zcela jistě uznávám složitost shromažďování důkazů v přeshraničních žalobách na náhradu škody⁵⁵, a to i v souvislosti s tvrzeními (nebo obhajobou), v rámci nichž jsou vznášeny argumenty, že navýšení ceny vyplývající z koluzní dohody bylo přenášeno na jiné subjekty⁵⁶.

76. Umístění sídla mateřské společnosti přitom nepředstavuje samo o sobě žádnou smysluplnou vazbu, z níž by vyplývalo, proč by bylo k tomuto účelu vhodnější ve srovnání (zejména) s místem nákupu⁵⁷.

77. V tomto ohledu by řešení, které podporuje žalobkyně, nebylo slučitelné s požadavkem, podle něhož musí být hraniční určovatele *posuzovány samostatně* u každého poškozeného. To bylo jasné uvedeno v rozsudku ve věci CDC Hydrogen Peroxide, jejímž předmětem byla žaloba týkající se vícero pohledávek, které byly postoupeny jedné společnosti⁵⁸.

78. Je pravda, jak uvádí žalobkyně, že Soudní dvůr používá v rozsudku ve věci Volvo pojem „podnik“ k označení žalobkyně v uvedené věci, která byla osobou údajně poškozenou protisoutěžními praktikami, o něž se jednalo v dotčené věci. Nedomnívám se však, že by tento

⁵⁴ – Viz výše bod 29 tohoto stanoviska.

⁵⁵ – Ke složitosti a mezím posouzení viz sdělení Komise o určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie (Úř. věst. 2013, C 167, s. 19), bod 9; pracovní dokument útvarů Komise – Praktické pokyny týkající se určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie, SWD(2013) 205, ze dne 11. 6. 2013, body 16 až 20.

⁵⁶ – Jak potvrzují pokyny obsahující 193 bodů určených za tímto účelem vnitrostátním soudům: Sdělení Komise – Pokyny pro vnitrostátní soudy, jak stanovit odhadem část navýšení ceny, která byla přenesena na nepřímého odběratele (Úř. věst. 2019, C 267, s. 4). Tento aspekt lze totiž použít jako „zbraň“ i jako „obranu“ (tamtéž, bod 4 a body 17 až 19). To znamená, že na jedné straně musí být žalobce schopen prokázat vznik škody, když předloží důkazy o tom, že ačkoli nevystupoval jako přímý kupující, bylo na něj přeneseno výsledné navýšení ceny. Na druhou stranu se žalovaný může proti tomuto tvrzení bránit tím, že prokáže, že žalobce přenesl toto navýšení ceny na třetí osobu. Viz kapitola IV směrnice 2014/104 týkající se „přenesení navýšených cen“.

⁵⁷ – Tím samozřejmě není dotčena úloha místa bydliště žalovaného, což však není situace, která je předmětem tohoto stanoviska. Viz ustanovení upravující zpřístupnění důkazů uvedená v kapitole II směrnice 2014/104. Viz také body 15 a 16 odůvodnění uvedené směrnice.

⁵⁸ – Rozsudek ve věci CDC Hydrogen Peroxide, body 52 a 55.

pojem byl použit k doplnění vývoje, o němž bylo pojednáno výše a v rámci něhož Soudní dvůr upřesňoval definici pojmu „místo, kde se škoda projevila[(kde vznikla)]“, aby zohlednil specifika sporů v oblasti práva hospodářské soutěže (doplněním definice „žalobce“ v této souvislosti).

79. Zaprvé způsob, jakým Soudní dvůr používá pojem „podnik“, jak byl popsán výše, byl uplatněn již v rozsudku ve věci CDC Hydrogen Peroxide, která uvedenému vývoji *předcházela*. O to důležitější je, jak poznamenávají Komise a Česká republika, že při bližším zkoumání rozsudků ve věci CDC Hydrogen Peroxide i Volvo je zřejmé, že tento pojem není používán ve specifickém smyslu práva hospodářské soutěže, ale v jeho běžném slova smyslu a jako synonymum výrazů „společnost“ nebo „právníká osoba“⁵⁹. Kromě toho, přijetí jiného závěru by bylo v přímém rozporu s nutností individuálního posouzení, které bylo jedním ze stěžejních závěrů v rozsudku ve věci CDC Hydrogen Peroxide a které bylo později připomenuto v rozsudku ve věci Volvo⁶⁰.

80. Kromě toho, jak poznamenává žalovaná, česká vláda a Komise, tentýž „individuální přístup“ k definici osoby údajně poškozené protisoutěžním jednáním přijal unijní normotvůrce ve směrnici 2014/104⁶¹. Přijetí tohoto nástroje bylo vnímáno v podstatě jako důležitý milník, který přispěl k účinnému soukromoprávnímu prosazování práv vyplývajících z porušení právních předpisů o hospodářské soutěži⁶². Za tímto účelem uvedená směrnice stanoví pravidla koordinující mimo jiné prosazování pravidel hospodářské soutěže v řízeních o žalobách o náhradu škody k zajištění toho, aby všechny osoby, kterým byla způsobena škoda porušením právních předpisů o hospodářské soutěži, mohly účinně uplatnit právo požadovat po odpovědném podniku náhradu škody v plné výši⁶³.

81. V tomto ohledu je důležité, že unijní normotvůrce nepovažoval za vhodné vymezit pojem „poškozená strana“⁶⁴ šířeji tak, aby zahrnoval nejen osoby poškozené přímo, ale i nepřímo⁶⁵. Pokud to nebylo považováno za nezbytné v rámci nástroje, jenž je zvláště určen k posílení soukromoprávního prosazování práva hospodářské soutěže, nevidím žádný důvod, proč takový přístup přijímat v souvislosti s nařízením č. 1215/2012, které, jak v podstatě poznamenává sama žalobkyně, je obecně závazným právním předpisem upravujícím všechny druhy sporů, jež spadají do jeho působnosti (zvláště jestliže by takový postup narušil aspekty fungování dotčeného pravidla o příslušnosti, které jsem právě zmínil, jakož i těch, jimiž se budu zabývat níže).

⁵⁹ – Viz rozsudek ve věci CDC Hydrogen Peroxide, například v bodech 35 nebo 53 až 55 (nebo v bodech 9 a 10, pokud jde o označení společnosti CDC, která vystupovala jako žalobkyně a v jejímž případě byly pojmy „společnost“ a „podnik“ používány zaměnitelným způsobem; Podotýkám, že francouzská verze tohoto rozsudku používá v bodech 9 a 10 ekvivalent pojmu společnost („société“)). Viz také rozsudek ve věci Volvo, bod 42.

⁶⁰ – Rozsudky ve věci CDC Hydrogen Peroxide, bod 52, a ve věci Volvo, bod 41.

⁶¹ – Viz poznámka pod čarou 22 výše.

⁶² – Viz například Biondi, A., Muscolo, G., Nazzini, R., *After the Damages Directive: Policy and Practice in the EU Member States and the United Kingdom*, Alphen aan den Rijn, Wolters Kluwer Law International, 2022, xl-626 s., na s. 6; Kirst, P. *The impact of the damages directive on the enforcement of EU competition law: a law and economics analysis*, Cheltenham, Northampton: Edward Elgar Publishing, 2021, 416 s., na s. 31; Rodger, B., Sousa Ferro, M., Marcos, F., *The EU Antitrust Damages Directive: Transposition in the Member States*, Oxford, Oxford University Press, 2018, 560 s. na s. 55.

⁶³ – Viz v tomto pořadí odstavec 2 a odstavec 1 článku 1 směrnice 2014/104.

⁶⁴ – Která je definována v čl. 2 bodě 6 směrnice 2014/104 jako „osoba, které byla způsobena škoda porušením právních předpisů o hospodářské soutěži“. Naproti tomu čl. 2 bod 2 uvedené směrnice definuje pojem „porušitel“ jako „podnik nebo sdružení podniků, které porušily právní předpisy o hospodářské soutěži“. Kromě toho čl. 3 odst. 1 stanoví, že „členské státy zajistí, aby všem fyzickým nebo právníkům osobám, kterým vznikla škoda způsobená porušením právních předpisů o hospodářské soutěži, bylo umožněno požadovat a obdržet náhradu této škody v plné výši“. Kurzivou zvýraznil autor tohoto stanoviska. Stejně tak bod 13 odůvodnění uvádí, že „právo na náhradu škody je přiznáno všem fyzickým nebo právníkům osobám, ať již spotřebitelům, podnikům nebo orgánům veřejné moci [...]“. Pojem „podniky“ opět popisuje právníky osoby jako subjekty odlišné od orgánů veřejné moci.

⁶⁵ – Aniž by byla dotčena situace nepřímých odběratelů, na které bylo přeneseno navýšení ceny. Viz kapitola IV směrnice 2014/104 a body 36 a 37 výše.

b) Cíl souladu mezi sudištěm a rozhodným právem a požadavek vysoké předvídatelnosti soudu

82. Ve výše uvedené judikatuře Soudní dvůr zdůraznil význam souladu mezi příslušným soudem a rozhodným právem na jedné straně a požadavku předvídatelnosti soudu na straně druhé.

83. Z hlediska prvního aspektu Soudní dvůr uvedl, že určení místa, kde se škoda projevila (kde vznikla), jako místa nacházejícího se na dotčeném trhu, je v souladu s cílem soudržnosti mezi rozhodným právem a příslušným soudem, jak je uveden v bodě 7 odůvodnění nařízení Řím II, vzhledem k tomu, že podle tohoto nařízení je rozhodným právem v případě žalob na náhradu škody vyplývající z porušení práva hospodářské soutěže právo země, jejíž trh je nebo může být narušen⁶⁶.

84. Pokud jde o druhý aspekt, Soudní dvůr v rozsudku ve věci Volvo odůvodnil (podpůrný) hraniční určovateli spočívající v sídle poškozeného odkazem na skutečnost, že „žalované, které jsou účastníky kartelové dohody, nemohou nevědět o okolnosti, že kupující dotčeného zboží jsou usazeni na trhu dotčeném koluzními praktikami“⁶⁷.

85. Nad rámec problematiky uvedené v předchozím pododdíle, pokud jde o blízkost a individuální posouzení, se odkaz na sídlo mateřské společnosti za okolností projednávané věci jeví jako nedostatečný z hlediska obou uvedených aspektů.

86. Je pravda, že sídlo žalobkyně se nachází v oblasti dotčeného trhu, jak je vymezen v rozhodnutí Komise (což je přirozený důsledek celoevropské působnosti předmětné kartelové dohody). Již jsem však vysvětlil, že v souladu s rozsudkem ve věci Volvo je třeba použít konkrétnější faktor, jako je místo nákupu nebo sídlo osoby přímo poškozené.

87. Ze spisu vyplývá, že příslušné nákupy byly různými dceřinými společnostmi uskutečněny v několika členských státech (zahrnujících mimo jiné Maďarsko)⁶⁸, jejichž právo se tak na základě čl. 6 odst. 3 písm. a) nařízení Řím II stává rozhodným právem. Za těchto okolností nelze dosáhnout cíle spočívajícího v zajištění souladu s rozhodným právem (pokud by o nárocích týkajících se škody vzniklé mimo Maďarsko měly rozhodovat maďarské soudy).

88. Co se týče předvídatelnosti soudu, pokud by se příslušnost určovala na základě místa sídla mateřské společnosti, bylo by s tím spojeno riziko, že by se výsledné sudiště stalo pohyblivým cílem. Vždy, když by došlo k transakci, která změní osobu, jež má kontrolu nad danou dceřinou společností, změnila by se v tomto kontextu příslušnost soudu v závislosti na sídle nové mateřské společnosti⁶⁹. Druhá předběžná otázka toto riziko poměrně dobře ilustruje, neboť z ní vyplývá, že některé z dotčených dceřiných společností nepatřily v okamžiku nákupů do skupiny žalobkyně. V tomto ohledu by se sice mohlo zdát, že pokud jde o určení konkrétního místa, „kde se škoda projevila[(kde vznikla)]“, stává se snaha o předvídatelnost soudu do jisté míry iluzorní (v kontextu celoevropské kartelové dohody), to však není důvodem k tomu, aby se od této snahy zcela upustilo, ani aby k ní dodal další stupeň nejistoty.

⁶⁶ – Článek 6 odst. 3 písm. a) nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II) (Úř. věst. 2007, L 199, s. 40) (dále jen „nařízení Řím II“). Bod 7 odůvodnění tohoto nařízení uvádí, že „věcná působnost a ustanovení tohoto nařízení by měly být v souladu s [nařízením č. 1215/2012] [...]“. Viz rozsudky ve věci flyLAL, bod 41, ve věci Tibor-Trans, bod 35, a ve věci Volvo, bod 32.

⁶⁷ – Rozsudek ve věci Volvo, bod 42, viz také rozsudky ve věci flyLAL, bod 40, a ve věci Tibor-Trans, bod 34.

⁶⁸ – Žalobkyně dodává, že k těmto nákupům došlo v Maďarsku, Chorvatsku, Itálii, Rakousku a na Slovensku.

⁶⁹ – Kromě toho, jak tvrdí žalovaná, nelze vyloučit, že by budoucí žalobce mohl v očekávání budoucího soudního sporu založit novou holdingovou společnost v jiném členském státě, čímž by si fakticky zvolil soud pro svou žalobu.

89. Po objasnění této problematiky je ale třeba se ještě vypořádat s argumentem žalobkyně, že vyloučení uplatnění koncepce hospodářské jednotky za stávajících okolností vážně oslabuje možnost osob poškozených protisoutěžním jednáním vymáhat svá práva.

c) Účinnost vymáhání práv

90. Žalobkyně obsáhle vysvětluje obtíže, které podle jejího názoru vznikají osobě poškozené protisoutěžním jednáním, pokud jde o přeshraniční vymáhání souvisejících práv. Konstatuje mimo jiné, že porušovatelé soustavně brání tomuto vymáhání zejména tím, že odmítají mezinárodní příslušnosti soudů, u nichž byla podána žaloba. V podstatě má za to, že těmto obtížím se lze vyhnout (v konkrétním případě dotčené kartelové dohody o nákladních vozidlech), pokud je soudní příslušnost centralizována pro veškerou škodu, která vznikla na různých místech různým členům jedné hospodářské jednotky, a pokud je tato centralizovaná příslušnost založena na sídle mateřské společnosti. Současná situace má podle jejího názoru dopad na účinnost vymáhání základních práv, protože poškozená osoba, která provozuje podnikatelskou činnost v různých členských státech (jako je ona sama, rozumím-li tomuto argumentu správně), musí zahájit soudní řízení v pěti různých členských státech jen proto, že nákladní vozidla byla pořízena jejími dceřinými společnostmi. Kromě toho poukazuje na zvýšené náklady, které s sebou taková roztržštěnost soudních sporů nese, a podotýká, že vzhledem k tomu, že většina porušovatelů je usazena v zakládajících členských státech (nebo v těch, které přistoupily „mezi prvními“), současná právní úprava znamená, že poškození musí zahájit soudní řízení v těchto státech, ačkoli mohou být sami usazeni v jiných členských státech.

91. Vyjádřím-li se nejprve k poslednímu tvrzení, domnívám se, že žalobkyně v podstatě kritizuje, pokud jsem její argumentaci pochopil správně, hlavní pravidlo místa bydliště žalovaného, kterým se řídí nařízení č. 1215/2012. Toto pravidlo totiž žalobcům (respektive jakémukoli žalobci) působí nepříjemnosti, neboť je to žalobce, kdo musí „cestovat“ do místa bydliště žalovaného a dodržovat příslušná procesní pravidla (a nikoli naopak). Takto však bylo nařízení č. 1215/2012 (v souladu s dlouhodobě zavedeným pravidlem existujícím napříč vnitrostátními právními řády) koncipováno⁷⁰.

92. Zadruhé je třeba uvést, že posledně zmíněné nařízení toto obecné pravidlo obrací ve vztahu k určitým kategoriím žalobců, kteří jsou považováni za slabší strany, tím, že jim poskytuje zvýšenou ochranu v podobě možnosti podat žalobu v místě jejich bydliště (nebo pracoviště)⁷¹. Osoby údajně poškozené protisoutěžním jednáním jako takové mezi tyto kategorie nepatří (ledaže v dané věci vystupují jako spotřebitelé). Tento *status quo* je nezávislý na skutečnosti, že existuje veřejný zájem na zajištění dodržování práva hospodářské soutěže a unijní normotvůrce se za účelem podpory tohoto zájmu rozhodl přijmout určitá společná pravidla v oblasti soukromoprávního prosazování tohoto práva⁷². Pro projednávanou věc je důležité, že tato volba nemá žádný ekvivalent v „ochranných“ pravidlech o příslušnosti, jak jsou v současné době koncipována v nařízení č. 1215/2012.

⁷⁰ – Například Lazić, V., Mankowski, P., *The Brussels I-bis regulation: a handbook and practical guide*, Edward Elgar Publishing, Northampton, 2023, 602 s., viz bod 1.187 s dalšími odkazy.

⁷¹ – Jedná se o pravidla o příslušnosti stanovená v oddílech 3 až 5 kapitoly II nařízení č. 1215/2012, která se týkají pojištěných, spotřebitelů a zaměstnanců a která těmto stranám poskytují možnost podat žalobu v místě jejich bydliště nebo v místě, kde v podstatě vykonávají svou práci. Rozsudek ze dne 25. října 2012, Folien Fischer a Fofitec (C-133/11, EU:C:2012:664, bod 46 a citovaná judikatura), a rozsudek ze dne 17. října 2017, Bolagsupplysningen a Ilsjan (C-194/16, EU:C:2017:766, bod 39).

⁷² – Připomínám, že tento režim se vztahuje nejen na takové navazující žaloby, jako je žaloba dotčená v projednávané věci (jež vychází z předchozího správního rozhodnutí, v němž bylo konstatováno protiprávní jednání), ale také na samostatné žaloby, v rámci kterých je třeba dané protiprávní jednání prokázat.

93. Zatřetí na rozdíl od uvedených ochranných pravidel se dotčené pravidlo o příslušnosti opírá o zcela odlišnou logiku, jak bylo vysvětleno výše. Z toho vyplývá, že příslušné zájmy žalobců a žalovaných musí být považovány za rovnocenné. Mimoto musí být toto pravidlo o příslušnosti jakožto výjimka z obecného pravidla vykládáno restriktivně.

94. Začtvrté Soudní dvůr zašel nicméně v rozsudku ve věci CDC Hydrogen Peroxide až tak daleko, že založil *forum actoris* (sudiště žalobce) pro osobu (přímo) poškozenou kartelovou dohodou o cenách, a toto *forum actoris* bylo podpůrně potvrzeno v rozsudku ve věci Volvo. Jak Komise poznamenává, Soudní dvůr ve věci CDC Hydrogen Peroxide rovněž uvedl, že soud příslušný podle sídla poškozeného může rozhodovat o celé požadované škodě⁷³ (což je podle všeho logickým důsledkem volby sídla poškozeného jakožto hraničního určovatele).

95. Zapáté, jak již bylo vysvětleno a jak připomíná Komise, poškozená osoba může podat žalobu nejen vůči mateřské společnosti, která je adresátem příslušného rozhodnutí Komise konstatujícího protiprávní jednání, ale za určitých podmínek také vůči dceřiné společnosti v rámci hospodářské jednotky této mateřské společnosti⁷⁴. To přináší možnost dalšího sudiště (v závislosti na umístění dceřiné společnosti), a může tedy dále usnadnit vymáhání.

96. Konečně platí, že pokud daná žalobkyně považuje centralizaci soudní příslušnosti za svou prioritu, je vždy k dispozici univerzální opravný prostředek před soudy v místě sídla žalovaného. Tato volba s sebou jistě nese nepříjemnosti spojené s „cestováním“, ale nelze ji kritizovat za to, že vede k roztržtosti soudních sporů.

97. Za těchto okolností mi není jasné, jakým způsobem současná pravidla o příslušnosti zásadně brání osobám údajně poškozeným protisoutěžním jednáním domáhat se svých práv a v čem konkrétně spočívá vada stávajícího systému nařízení č. 1215/2012, která vede k nutnosti využívat „obrácenou“ koncepci hospodářské jednotky k rozšíření rozsahu pojmu „místo, kde došlo ke škodné události“ ve smyslu čl. 7 bodu 2 nařízení č. 1215/2012 (a konkrétněji v místě, kde se škoda projevila (kde vznikla) ve smyslu judikatury Soudního dvora, jak je vysvětleno výše).

98. S ohledem na výše uvedené úvahy jsem dospěl k závěru, že pojem „místo, kde došlo ke škodné události“ ve smyslu čl. 7 bodu 2 nařízení č. 1215/2012 nezahrnuje sídlo mateřské společnosti, která podává žalobu na náhradu škody způsobené pouze jejím dceřiným společností protisoutěžním jednáním třetí osoby, je-li tvrzeno, že tato mateřská společnost a tyto dceřiné společnosti jsou součástí téže hospodářské jednotky.

3. Druhá předběžná otázka: relevance okamžiku koupě (a okamžiku nabytí dceřiných společností)

99. Vzhledem k mému výše uvedenému závěru není třeba se zabývat druhou předběžnou otázkou položenou předkládajícím soudem, jejíž podstatou je, zda je možnost mateřské společnosti dovolávat se svého sídla (a koncepce hospodářské jednotky) za účelem založení příslušnosti ovlivněna skutečností, že některé z dotčených dceřiných společností byly žalobkyní nabyty až poté, co zaplatily uměle zvýšené ceny a utrpěly odpovídající ztrátu.

⁷³ – Rozsudek ve věci CDC Hydrogen Peroxide, bod 54. V této souvislosti viz Hartley, T. C., op- cit., citovaný výše v poznámce pod čarou 26, na s. 997, a Wurmnest, W., op. cit., citovaný výše v poznámce pod čarou 26, s. 242. Viz také stanovisko ve věci Volvo, bod 101 a poznámka pod čarou 118.

⁷⁴ – Viz výše bod 65 tohoto stanoviska.

100. Opodstatněnost této otázky však lze podle mého názoru vyřešit poměrně rychle. V tomto ohledu souhlasím s žalobkyní, že tato otázka se dotýká podstaty nároku, a je tudíž pro fázi určení příslušnosti bezpředmětná⁷⁵.

101. Pokud by totiž bylo připuštěno, že koncepce hospodářské jednotky přeměňuje sídlo žalobkyně na použitelný hraniční určovatel pro účely čl. 7 bodu 2 nařízení č. 1215/2012, bylo by nutné konstatovat, že problematika nastolená druhou otázkou se týká rozsahu škody, kterou může žalobkyně požadovat (a sice, zda se může úspěšně domáhat i náhrady takové škody, která byla způsobena jejím dceřiným společností před jejich nabytím žalobkyní). Tento aspekt se tedy týká merita věci, a nikoli otázky příslušnosti.

V. Závěry

102. S ohledem na výše uvedené navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na předběžné otázky položené Kúria (Nejvyšší soud, Maďarsko) následovně:

„Článek 7 bod 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech

musí být vykládán v tom smyslu, že pojem ‚místo, kde došlo ke škodné události‘ nezahrnuje sídlo mateřské společnosti, která podává žalobu na náhradu škody způsobené pouze jejím dceřiným společností protisoutěžním jednáním třetí osoby, je-li tvrzeno, že tato mateřská společnost a tyto dceřiné společnosti jsou součástí téže hospodářské jednotky.“

⁷⁵ – Viz odkazy v poznámce pod čarou 51 výše.